O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI, CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”
Iqtisodiyot fakulteti dekani v.b
________ U.Eshmuradov
2026-yil “16” 06

PUL VA BANKLAR FANINING O‘QUV DASTURI

(masofaviy ta’lim shakli)

Bilim sohasi:	400000	–	Biznes, boshqaruv va huquq
Ta’lim sohasi:	410000	–	Biznes va boshqaruv
Ta’lim yo‘nalishi:	60410800	–	Menejment

Samarqand – 2026

Mazkur o‘quv dasturi Iqtisodiyot fakulteti Kengashining 2026-yil 26.06 11-sonli yig‘ilish bayoni bilan ma’qullangan.

Mazkur o‘quv dasturi Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universitetining “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasi tomonidan taqdim etilgan (kafedraning 2026-yil 17.06 11-sonli yig‘ilish bayoni).

Tuzuvchilar:

Alikulov A. I. – i.f.d., professor, Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universitetining “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasi mudiri,

G. Narziyeva – Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universitetining “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasi assistenti.

Taqrizchilar:

B.F.Boronov - i.f.d. (DSc), professor v.b., "Saturn Metal Qayta Ishlash" MChJ moliya-iqtisod ishlari bo‘yicha direktor o‘rinbosari.

Z.O. Axrorov – i.f.d. (DSc), professor., Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali “Moliya, soliq va bank ishi” kafedrasi mudiri.

1.	Fan ma'lumotlari					
Fan/modul kodi PB2405	**O'quv yili** 2026-2027	**Semestr** 4		**ECTS – Kreditlar** 5		
Fan/modul turi Tanlov	**Ta'lim tili** O'zbek	**O'quv rejadagi tartib raqami** 60410800– 2.02		**Haftadagi dars soatlari** 4		
Fanning nomi Pul va banklar	**Jami yuklama (soat)**	**Auditoriya mashg'ulotlari jami – 90 soat, shundan:**		**Mustaqil ta'lim (soat)**	**Kurs ishi**	
		Ma'ruza	**Amaliy**			
	150	30	30	90	-	

2.	Fanning mazmuni

Fanning maqsadi – talabalarga pulning zarurligi, mohiyati, pul nazariyalari va pul aylanmasi, kredit va kredit munosabatlari, banklar va bank tizimi, valyutalarning xalqaro miqyosdagi harakatini tashkil qilishni o'rgatish.

Fanning vazifalari – pulning kelib chiqishi va zarurligi, pulning mohiyati va pul muomalasi qonunlari, pul aylanmasi va pul tizimi, kreditning mohiyati va prinsiplari, kreditning shakllari va turlari, bank tizimining mohiyati, xalqaro valyuta munosabatlarini tashkil qilish va tartibga solish asoslari bilan tanishish.

3.	Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar
1.	(IQN11210) Iqtisodiyot nazariyasi
2	(BXK1305)Buxgalteriya hisobiga kirish
3	(MHA1405)Moliyaviy hisob asoslari

4.	Ta`lim natijalari (TN)
	Kasbiy kompetensiyalar:
TN1	Pulning kelib chiqishi va zarurligi, pulning mohiyati va pul muomalasi qonunlari, pul aylanmasi va pul tizimi, kreditning mohiyati va prinsiplari, kreditning shakllari va turlari, bank tizimining mohiyati, xalqaro valyuta munosabatlarini tashkil qilish va tartibga solish asoslari xususidagi nazariy va amaliy bilimlarni o'rgatish haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN2	Pulning miqdoriylik nazariyasi, zamonaviy monetarizm nazariyasi, M.Fridmen tomonidan zamonaviy monetarizm nazariyasining yaratilishi va uning asosiy qoidalari haqida bilishlari lozim;
TN3	Pul nazariyalarining mohiyati, asoschilari va namoyondalari, kredit tushunchasi

	va uning zarurligi, tijorat banklari faoliyatining tashkiliy asoslari haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN4	Pulning tarixiy shakllari: haqiqiy pullar; haqiqiy pullarning o'rinbosarlari; kredit pullari. Pulning real nominalidan ajralish jarayonining nazariy jihatlarini bilishi kerak;
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	Pul nazariyalarining o'ziga xos xususiyatlarini, kreditning turlari, shakllari va funksiyalarini, banklarning turlari va bank tizimining elementlarini bilishi va ulardan foydalana oladi;
TN6	Pul va banklarning funksiyalari va ularning o'zaro aloqadorligiga baho berish, valyuta munosabatlarini barqarorlashtirishning asosiy yo'nalishlarini farqlay oladi;
TN7	Pul muomalasini barqarorlashtirish va inflyatsiyani bartaraf qilishga ta'sir ko'rsatuvchi omillar. Monetar siyosatning mohiyati va yo'nalishlarini baho bera oladi;
TN8	Qisqa va uzoq muddatli kreditlar hamda ularning o'ziga xos xususiyatlarini biladi.

5.	**Fan mazmuni va mashg'ulotlar shakli:**	**Soat**
	Ma'ruza (M)	**30**
M1	**"Pul va banklar" fanining predmeti va metodi.** *Fanning predmeti va vazifalari. Pul shakllari va turlari. Qiymat shakllarining evolyutsiyasi. [1,2]*	2
M2	**Pulning mohiyati va funksiyalari.** *Pulning mohiyati va xususiyatlari. Pulning funksiyalari. Pul funksiyalarining o'zaro bog'liqligi. [1,2]*	2
M3	**Pul nazariyalari.** *Pulning metallilik nazariyasi. Pulning nominallik nazariyasi. Pulning miqdoriylik nazariyasi. [1,2]*	2
M4	**Pul aylanishi va uning tarkibi.** *"Pul aylanmasi" tushunchasining mazmuni va pul aylanmasining tarkibiy tuzilishi. Naqd pul aylanmasi va uni tashkil qilish printsiplari. Naqd pulsiz hisob-kitob shakllarining tavsifi. [1,4]*	2
M5	**Pul muomalasini tashkil qilish va pul massasi.** *Pul muomalasi haqida tushuncha. Pul muomalasini tashkil qilish asoslari. Pul muomalasi qonunining mohiyati. Pul massasi va uni tavsiflovchi ko`rsatkichlar. Pul agregatlari haqida tushuncha. [1.4]*	2
M6	**Pul tizimi tushunchasi, turlari va elementlari.** *Pul tizimining elementlari. "Pul tizimi" tushunchasining mazmuni. Pul tizimining shakllari. O'zbekiston Respublikasi pul tizimining amaldagi holati. [1,3]*	2
M7	**Inflyatsiya va uning turlari.** *"Inflyatsiya" tushunchasining mazmuni va inflyatsiyaning turlari. Inflyatsiyaning namoyon bo'lish shakllari. Inflyatsiyaga ta'sir qiluvchi omillar. Inflyatsiyani yuzaga keltiruvchi*	2

➢ bayon qilish ravon bo'lmasa; ➢ fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa; ➢ fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.
e) quyidagi hollarda talabaning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin: ➢ fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilmagan bo'lsa; ➢ fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa; ➢ fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajarmagan bo'lsa; ➢ fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa; ➢ fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa; ➢ fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa; ➢ fanni bilmasa.

10.	Foydalanilgan adabiyotlar
	Asosiy adabiyotlar
1.	Omonov A.A., Qoraliyev T.M. Pul va banklar. Darslik. –Toshkent: "Iqtisod-moliya", 2021. 345 bet
2.	Mardonova A.T. Pul va banklar. O'quv qo'llanma. – Samarqand: SamDU nashri, 2021. 336 bet
3.	Xavier F. «Microeconomics of Banking». The MIT Press Cambridge, Massachusetts London, England 2021. 349 p
	Qo'shimcha adabiyotlar
4.	Dusmuratov R. D. Moliya. Darslik. – Toshkent: "Fan va texnologiya", 2013. - 426 bet
5.	Omonov A.A., Qoraliyev T.M. Pul, kredit va banklar. Darslik. –Toshkent: "Iqtisod-moliya", 2012. 364 bet
6.	Z.Mamadiyarov. Bank ishi. T.: « Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi» nashriyoti, 2021. –234 bet.
Axborot manbaalari	
7.	https://michaelmarsiglio.wordpress.com/wp-content/uploads/2011/08/notes_microeconomics_of_banking1.pdf
8.	https://www.zambiancu.org/1zRead/GruberJ-2008-public-finance-and-public-policy.pdf
9.	https://cdn.oujdalibrary.com/books/637/637-economic-analysis-of-law-(www.tawcer.com).pdf
10.	https://documents1.worldbank.org/curated/en/520891468139494304/pdf/International-financial-reporting-standards-a-practical-guide-sixth-edition.pdf

	sabablar. Inflyatsiyaga qarshi kurash va pulning barqarorligini ta`minlash yo`llari. [2,3]	
M8	**Banklarning kelib chiqishi, bank tizimi va moliya-kredit institutlari.** *Banklarning kelib chiqish tarixi va uning mohiyati. Banklarning paydo bo`lishiga sabab bo`lgan tarixiy shart-sharoitlar.Banklarning turlari va ular faoliyatining o`ziga xos xususiyatlari. Bank tizimi va uning elementlari. O`zbekiston Respublikasining bank tizimi va uning shakllanish bosqichlari. [1,3]*	2
M9	**Markaziy bank va uning funksiyalari.** *Markaziy bank faoliyatining maqsadi. Markaziy bankning tashkiliy tuzilishi. Markaziy banklarning mustaqillik shkalasi. Markaziy bank faoliyatining maqsadi va vazifalari. Markaziy bankning funktsiyalari: emission funktsiya; "banklarning banki" funktsiyasi. [1,3]*	2
M10	**Tijorat banklari va ularning funksiyalari.** *Tijorat banklarning mohiyati, funktsiyalari va ahamiyati. Tijorat banklari faoliyatini tashkil qilish asoslari. Tijorat banklarining funktsiyalari. Tijorat banklari faoliyatini tashkil qilishning iqtisodiy va huquqiy asoslari. Tijorat banklari faoliyatini litsenziyalash. Tijorat banklarining tashkiliy tuzilishi. [1,3]*	2
M11	**Tijorat banklarining aktiv va passiv operatsiyalari.** *Tijorat banklarining passiv operatsiyalari. Tijorat banklarining aktiv operatsiyalari va ularni amalga oshirish asoslari.Tijorat banklarining passiv operatsiyalari. Tijorat banklari passivlarining barqarorligi. Tijorat banklarining aktiv operatsiyalari. [1,4]*	2
M12	**Nobank kredit tashkilotlari va ularning turlari.** *Nobank kredit tashkilotlari va ularni vujudga kelishi Nobank kredit tashkilotlari va ularning zarurligi. Nobank kredit tashkilotlarining aktiv va passiv operatsiyalari. Mikrokredit tashkilotlari va ularning kredit tizimidagi o'rni. Nobank kredit tashkilotlarining resurs bazasini shakllanishi.Nobank kredit tashkilotlarining aktiv operatsiyalari. [1,3]*	2
M13	**Kreditning mohiyati va funksiyalari.** *Kreditning mohiyati, iqtisodiy munosabatlar tizimidagi o'rni, turkumlanishi, va rivojlanish tendensiyalari. Kredit iqtisodiy kategoriya sifatida. Kredit resurslari. Kredit risklari. Kreditning printsiplari. [1,3]*	2
M14	**Kredit turlari va shakllari.** *Kreditning turlari. Kreditning shakllari. Kreditning tarmoq yo`nalishiga ko`ra turlari. Kreditning ta`minlanganligiga ko`ra turlari. Kreditning muddatiga ko`ra turlari. Kreditning to`lovliligiga ko`ra turlari. [1,4]*	2
M15	**Agrar soha korxonalarini kreditlash tizimi va xususiyatlari.** *Agrar korxonalar faoliyatini moliyaviy ta'minlashda qisqa muddatli kreditlarning aharniyati. Fermer xo'jaliklari faoliyatini kreditlash tartibi va xususiyatlari. [1,5]*	2
	Amaliy mashg'ulot (A)	**30**
A1	«Pul va banklar» fanining predmeti va vazifalari	2
A2	Pulning mohiyati va funksiyalari	2

A3	Pul nazariyalari	2
A4	Pul aylanishi va uning tarkibi	2
A5	Pul muomalasini tashkil qilish va pul massasi	2
A6	Pul tizimi tushunchasi, turlari va elementlari	2
A7	Inflyatsiya va uning turlari. Pulning barqarorligini ta'minlash yo'llari	2
A8	Banklarning kelib chiqishi va bank tizimi	2
A9	Markaziy bank va uning funksiyalari	2
A10	Tijorat banklari va ularning funksiyalari	2
A11	Tijorat banklarining aktiv va passiv operatsiyalari	2
A12	Nobank kredit tashkilotlari va ularning turlari	2
A13	Kreditning mohiyati va funksiyalari	2
A14	Kredit turlari va shakllari	2
A15	Agrar soha korxonalarini kreditlash tizimi va xususiyatlari.	2

6.	**Mustaqil ta'lim topshiriqlari***	90
MT1	O'zbekiston Respublikasi pul tizimi va uning rivojlanish tarixi	6
MT2	Pul muomalasini tashkil qilish va pul massasi	6
MT3	Pul nazariyalarining asosiy qoidalari va amaliy ahamiyati	6
MT4	Naqd pul aylanmasi	6
MT5	Pul massasini miqdoriy o'lchash	6
MT6	Monometallizm pul tizimi	6
MT7	Inflyatsiyaning ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlari	6
MT8	Kreditning zaruriyati, mohiyati va funktsiyalari	6
MT9	Tijorat krediti va uning o'ziga xos xususiyatlari	6
MT10	Bank tizimi barqarorligi va banklarni to'lov qobilyatini ta'minlash yo'llari	6
MT11	Mikrokredit tashkilotlari faoliyati	6
MT12	Kredit tizimining elementlari	6
MT13	Milliy valyuta tizimi	6
MT14	Jahon banki va uning tarkibi	6
MT15	Xalqaro moliya institutlari va ularning turlari	6

***Izoh:** Fan (modul) yuzasidan talabalar bajaradigan mustaqil ish topshiriqlari variativ tavsifga ega bo'lishi lozim. Mustaqil ish topshiriqlarining 1/3 qismi kichik guruhlarda hamkorlikda ishlash (kooperativlik)ga mo'ljallangan.*

7. Ta'lim texnologiyalar va metodlari

- ma'ruzalar;
- amaliy ishlarni bajarish va xulosalash;
- interfaol keys-stadilar;
- blits-so'rov;
- guruhlarda ishlash;
- taqdimotlarni qilish;
- jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

8. Talabalar tomonidan kreditlarni olish uchun talablar

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va nazorat uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.

9. Talabalar bilimini baholash mezoni

a) 5 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yorita olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- barcha amaliy ko'nikma va malakalarni o'zlashtirgan bo'lsa;
- nazariy bilimlarni turli vaziyatda qo'llay olish;
- tizimli yondashish, uzviylikka amal qilish.

b) 4 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirisida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- barcha amaliy ko'nikma va malakalarni o'zlashtirishga harakat qilgan bo'lsa.

d) 3 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;